

R Č E N Í

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

Datum (období) tvorby: 18. - 22. 2. 2013

Ročník: sedmý

Vzdělávací oblast: český jazyk – jazykové vyučování – nauka o významu slov

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Anotace:

- **Žáci se seznámí s podstatou rčení, zamýšlejí se nad přenesenými významy slov. Odliší rčení od přísloví a pořekadel, aktivně rozvíjejí jednak svou slovní zásobu, jednak logické myšlení**
- **Modul je určen především ke skupinové práci, ale je ho možno využít i pro individuální samostatnou práci**
- **Modul lze využít rovněž v literární výchově v 8. roč. jako součást učiva o ústní lidové slovesnosti**

Rčení a pořekadlo:

- Rčení je útvar lidové slovesnosti. Je to krátká prűpovídka, vyjadřující určitou životní zkušenost.
- Rčení úzce souvisí s pořekadlem. Rčení se liší od pořekadla především tím, že rčení lze volně časovat (*házet perly sviním*), zatímco pořekadlo jen v omezené míře nebo vůbec ne (*chyba lávky; já nic, já muzikant*)
- Zvláštním typem rčení je **přirovnání**

Vysvětli smysl rčení a pořekadel:

Co znamená?

- vytrhnout trn z paty
- stát jako tvrdé Y
- než by řekl švec
- nechat si něco pro strýčka Příhodu
- cedit slova skrze zuby
- být na roztrhání
- chyba lávky
- je chudý jak kostelní myš
- za bičem by se mohla převlékat
- oči jak pomněnky /jak studánky
- kvítko z čertovy zahrádky
- chodit jako bez duše

ROZDÍLY MEZI PŘÍSLOVÍM A RČENÍM:

1. Rčení je produktem lidové fantazie.

X přísloví je vyjádřením nějaké životní moudrosti, zkušenosti

2. **Smyslem** rčení je pobavení, oživení jazykového projevu.

X smyslem přísloví je morální ponaučení, výstraha či pokárání.

3. Rčení a pořekadla se stávají částmi vět, rčení lze skloňovat i časovat.

X Přísluví tvoří celé formalizované věty, které nelze rozdělit, přeformulovat, skloňovat či časovat.

Pozn.: formalizované=přesně a logicky i systémově formulované

Citace:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADslov%C3%AD>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/R%C4%8Den%C3%AD>

<http://www.rceni.cz/prislovi>

<http://cituje.cz/Prislovi/kat.aspx>

<http://www.iprislovi.cz/>